

© Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zhraničnú politiku, n. o.
Staromestská 6/D, 811 03 Bratislava, SR
Bratislava 2021

Dizajn © Zuzana Chmelová
Tlač _ DEVÍN PRINTING HOUSE

Projekt „Zlepšenie európskej spolupráce VÚC za účelom zefektívnenia územnej samosprávy“, podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa.

Neprešlo jazykovou korektúrou.

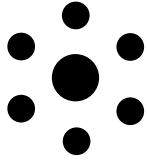
Porovnanie paradiplomatických aktivít Juhomoravského kraja a Trnavského samosprávneho kraja

**VÍT DOSTÁL, JURAJ HAJKO, VERONIKA ORAVCOVÁ
a kol.¹**

Bratislava, jún 2021

---

¹ Michal Čirner, Patrik Kováč, Matúš Mišík,
Tatiana Chovancová, Alexander Duleba, Tomáš Strážay,
Lucia Hanusinová, Asociace pro mezinárodní otázky

Obsah

5

Úvod // 7

1. Legislatívny rámec – regionálna úroveň // 12

2. Plánovanie medzinárodnej spolupráce // 18

3. Riadenie medzinárodnej spolupráce // 24

4. Partnerstvá v medzinárodnej spolupráci // 30

5. Monitoring a vyhodnocovanie aktivít medzinárodnej spolupráce // 36

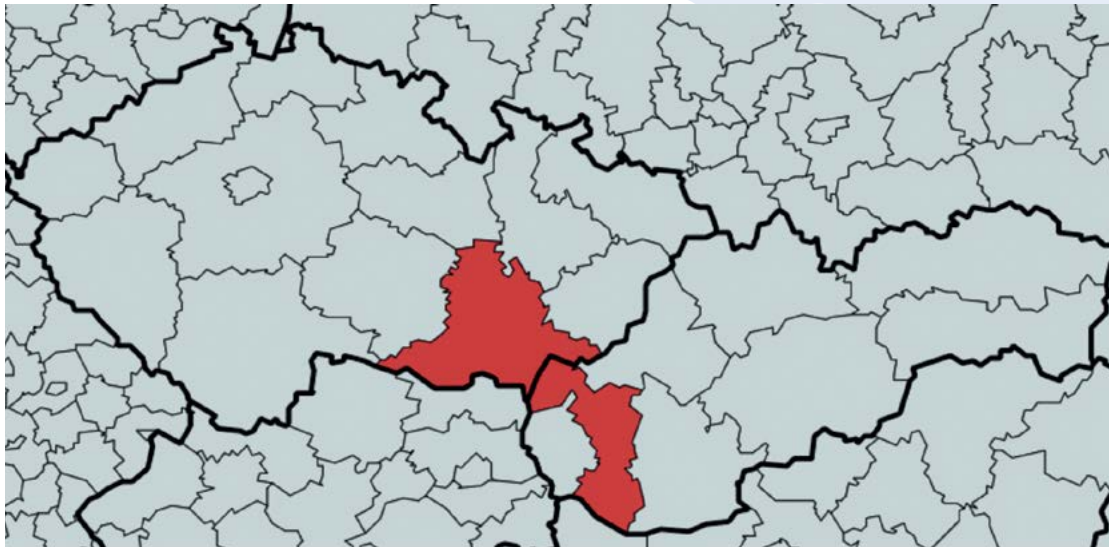
6. Príklady úspešných aktivít // 40

7. Zhrnutie // 44

Úvod

Mapa 1. Juhomoravský a Trnavský samosprávny kraj

Zdroj: mapachart.net

Cieľom predloženej štúdie je porovnanie paradiploematických aktivít dvoch krajov — Juhomoravského kraja v Českej republike (ČR) a Trnavského samosprávneho kraja v Slovenskej republike (SR). Oba tieto kraje sú podľa normalizovanej klasifikácie územných jednotiek v Európskej únii (EÚ) klasifikované ako NUTS 3, zároveň zdieľajú spoločnú hranicu (viď mapu 1).

7

Juhomoravský kraj (JMK) je jedným zo 13 samosprávnych krajov ČR a okrem Trnavského samosprávneho kraja zdieľa spoločnú hranicu s Juhočeským, Pardubickým, Olomouckým a Zlínskym krajom a s krajom Vysočina, ďalej s Dolným Rakúskom a Trenčianskym samosprávnym krajom. Sídлом kraja je mesto Brno.

Trnavský samosprávny kraj je jedným z 8 krajov, takzvaných vyšších územných celkov v SR a okrem hranice s JMK zdieľa spoločnú hranicu s Bratislavským, Nitrianskym a Trenčianskym samosprávnym krajom, Dolným Rakúskom a Rábsko-mošonsko-šopronskou župou v Maďarsku. Sídлом kraja je mesto Trnava.

Predložený text mapuje podobnosti a rozdiely oboch regiónov v siedmich hlavných oblastiach. Po prvé, existujúci legislatívny rámec pre medzinárodnú spoluprácu vytvorený samosprávnymi orgánmi na úrovni kraja. Druhá časť je zameraná na plánovanie medzinárodnej spolupráce na úrovni krajov prostredníctvom strategických rozvojových dokumentov. Tretia časť rozoberá rozdiely a podobnosti riadenia medzinárodnej spolupráce na úrovni krajov. Štvrtá časť si všima rozdiely a podobnosti v oblasti implementácie, piata časť skúsenosti s monitorovaním a hodnotením medzinárodnej spolupráce na úrovni krajov. Posledná, šiesta časť je venovaná príkladom dobrej praxe a záver zhrňa najdôležitejšie body textu.

8

9

Tabuľka 1. Symboly Juhomoravského a Trnavského samosprávneho kraja

	Juhomoravský kraj	Trnavský samosprávny kraj
Znak/Erb		
Vlajka		
Logo		

Zdroj: JMK, TTSK

1

Legislatívny
rámec —
regionálna
úroveň

Podobnosti

Oba kraje, ktorých porovnanie je cieľom tejto štúdie, majú veľmi podobnú organizáciu a taktiež právomoci jednotlivých orgánov. Zároveň majú pomerne vysokú autonómiu pri rozvoji medzinárodných vzťahov s jednotlivými regiónmi. Základný legislatívny rámec upravujúci zahraničnú spoluprácu TTSK, vrátane uzatvárania medzinárodných dohôd so zahraničnými partnermi, stanovuje Štatút TTSK, ktorý bol schválený v apríli 2008.² Štatút vychádza zo Zákona o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) z 4. júla 2001 (Zákon č. 302/2001 Z. z.), vrátane ustanovení, ktoré definujú kompetencie samosprávnych krajov v oblasti medzinárodnej spolupráce.

² Štatút Trnavského samosprávneho kraja. Trnavský samosprávny kraj, <https://www.trnava-vuc.sk/data/att/11192.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

Hlavným reprezentantom JMK je hajtman, v prípade TTSK predseda. Hajtman JMK aj predseda TTSK majú podobné kompetencie, sú zároveň kľúčovými aktérmi v medzinárodnej spolupráci, pretože uzatvárajú dohody o medzinárodnej spolupráci. Obaja zároveň pôsobia ako štatutárni zástupcovia kraja. Hajtman JMK aj predseda TTSK sa zodpovedajú zastupiteľstvu, ktoré schvaľuje medzinárodné dohody nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov — tým pádom každá dohoda o medzinárodnej spolupráci musí byť uzatvorená zmluvne. V prípade TTSK takáto dohoda nesmie byť v rozpore s ústavou, s ústavnými zákonmi, so zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ani s verejným záujmom, čo však môže byť potenciálne sporný bod, pretože nie vždy je jasné, ako možno „verejný záujem“ definovať.

Zastupiteľstvo JMK môže v procese schvaľovania a implementácie medzinárodnej spolupráce vytvárať špecializované výbory, ktoré majú formálne kontrolnú, reálne však poradnú funkciu. Stálym výborom zastupiteľstva pre rozvoj medzinárodných vzťahov JMK je *Výbor pre medziregionálne vzťahy*, v zastupiteľstve TTSK je to *Komisia pre regionálny rozvoj, cestovný ruch a cezhraničnú spoluprácu*. Komisia je poradný orgán, ktorý vydáva odporúčania pre Zastupiteľstvo TTSK, vypracúva stanoviská, iniciatívne návrhy a podnety na riešenie v rámci poradnej a iniciatívnej funkcie v oblastiach regionálneho rozvoja, cestovného ruchu a cezhraničnej spolupráce. Komisiu tvorí 12 zástupcov, zväčša poslancov a poslankyň Zastupiteľstva TTSK. Počet členov Výboru pre medziregionálne vzťahy v JMK je podobný, tvorí ho 10 — 14 členov.

12

13

Rozdiely

V SR má samosprávny kraj podľa Zákona č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch len dva orgány: predsedu a zastupiteľstvo. ČR má oproti tomu jeden výkonný orgán navyše, *Radu kraja*. Tento orgán je zložený z hajtmana, jeho zástupcu a ďalších predstaviteľov. Počet členov Rady kraja sa líši v závislosti od veľkosti kraja. V ČR teda namiesto unitárneho aktéra, ako je tomu na Slovensku, rozhoduje kolektívny orgán. Platí to aj pri zahraničných aktivitách kraja s tým, že jeden z členov rady môže byť poverený ako zodpovedná osoba.³ V prípade TTSK je za koordináciu medzinárodných aktivít fixne zodpovedný tretí podpredseda kraja.

Rovnako i pri podrobnejšom pohľade na samotnú administratívnu a výkonnú štruktúru krajov nájdeme drobné rozdiely. V TTSK sú paradiplocia a cezhraničná spolupráca rozdelené medzi dve oddelenia, primárne sa mu venuje *Oddelenie zahraničných vzťahov*, ktoré zastávajú dvaja za-

³ Rada Juhomoravského kraja. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=426803&TypeID=1> (prístup: 29. 3. 2021).

mestnanci a taktiež *Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce*. Obe oddelenia zabezpečujú implementáciu a riadenie medzinárodnej spolupráce a zahraničných aktivít, Oddelenie zahraničných vzťahov podlieha priamo predsedovi kraja.

V JMK je celá agenda medzinárodnej spolupráce v rámci jedného *Odboru vonkajších vzťahov*, ktorý má 13 zamestnancov. Hoci je to najmenší odbor JMK, v českých pomeroch je unikátom, keďže zahraničné vzťahy sú obvykle začlenené priamo v odbore sekretariátu hajtmana, nie ako osobitný odbor. Zároveň je jediným odborom kraja, ktorý už nemá ďalšie členenie.⁴

⁴ Organizačný poriadok Krajského úradu Juhomoravského kraja. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=291077&TypeID=2> (prístup: 29. 3. 2021).

Tabuľka 2. Legislatívny rámec určujúci medzinárodnú spoluprácu Juhomoravského a Trnavského samosprávneho kraja

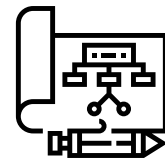
	Juhomoravský kraj	Trnavský samosprávny kraj
Hlavný reprezentant/Štatutár	Hejtman	Predseda
Základný dokument	Organizačná štruktúra	Štatút TTSK / Organizačná štruktúra
Výkonný orgán	Rada kraja	III. podpredseda kraja
Schvaľovanie dohôd	Zastupiteľstvo	Zastupiteľstvo
Výbory	Výbor pre medziregionálne vzťahy	Komisia pre regionálny rozvoj, cestovný ruch a cezhraničnú spoluprácu
Administratívne a výkonné oddelenia	Odbor vonkajších vzťahov	Oddelenie zahraničných vzťahov Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce

Zdroj údajov: JMK, TTSK

2

Plánovanie medzinárodnej spolupráce

V tejto časti boli identifikované len podobnosti fungovania oboch krajov, a to najmä z dôvodu absencie strategického dlhodobého plánovania rozvoja takýchto vzťahov. V oboch krajoch chýbajú koncepčné dokumenty venované špecificky paradiplomacii, či zahraničným aktivitám. Väčšina iniciatív, ktoré sa týkajú rozvoja spolupráce so zahraničnými partnermi, vzniká rovnakým spôsobom ako je to i v prípade iných politík v kompetencii kraja, iniciuje ich hajtman JMK alebo predseda TTSK a zastupiteľstvo.

Treba však zároveň dodať, že TTSK medzinárodnú stratégiu momentálne pripravuje. Z hľadiska kompetencií je príprava strategického dokumentu, ktorý zdefiniuje ciele a nástroje medzinárodnej spolupráce TTSK, v kompetencii *Oddelenia zahraničných vzťahov*, príprava koncepčných analytických a plánovacích dokumentov zas spadá pod *Odbor analýz a verejných politík*. V prípade JMK je za oblasť prípravy koncepcie rozvoja kraja priamo zodpovedný *Odbor vonkajších vzťahov*⁵.

⁵ Činnosť odborov. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=18645&TypeID=2> (prístup: 29. 3. 2021).

Hoci súčasné stratégie obsahujú zmienku o regionálnom rozvoji, chýbajú plány konkrétnych paradiplomatických aktivít, ktoré v oboch krajoch nepatria medzi priority.⁶

Základnými strategickými dokumentmi kraja sú *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja TTSK 2016 — 2020* a *Stratégia rozvoja Juhomoravského kraja (Aktualizácia strategického vízie Stratégia rozvoja Juhomoravského kraja 2020)*. Dokument TTSK obsahuje osobitnú časť venujúca sa cezhraničnej spolupráci, nadnárodnej spolupráci, ako aj nástrojom EÚ v každej podkapitole rozvoja prioritných oblastí — hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a ochrana životného prostredia. Tieto časti sú však pomerne deskriptívne a zamerané na popis existujúcej situácie resp. pomenovanie nástrojov na dosiahnutie cieľa, pričom absentuje strategický postoj k ich využívaniu, vrátane implementačných akčných plánov.

⁶ Aktualizácia strategického vízie Juhomoravského kraja. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=182101&TypeID=7> (prístup: 29. 3. 2021).

18

19

Jedinou výnimkou plánovacích dokumentov TTSK zaoberajúcou sa aj medzinárodnou dimenziou, vypracovanou v roku 2018, je dokument s názvom *Stratégia rozvoja cyklotrás a cyklotrasy v Trnavskom samosprávnom kraji na roky 2018 — 2022*.⁷ JMK má viacero dokumentov v konkrétnych oblastiach, akými sú napríklad rozvoj obnova pamiatok či inovačné stratégie, v ktorých sa implicitne potreba medzinárodnej spolupráce uvádza⁸. I keď samostatný dokument týkajúci sa rozvoja medzinárodných vzťahov na úrovni JMK absentuje, stratégie v jednotlivých prioritných oblastiach a ich vyhodnocovanie však naznačujú, že isté plánovanie v oblasti sektorových politík (rozvoj železničnej dopravy, inovácií a technológií alebo vzdelávania) a taktiež vyhodnocovanie jednotlivých aktivít existuje.

⁷ *Stratégia rozvoja cyklotrás a cyklotrasy v trnavskom samosprávnom kraji na roky 2018 — 2022*. Trnavský samosprávny kraj, <https://www.trnava-vuc.sk/data/att/17813.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

⁸ *Prehľad spracovaných platných strategických, programových a koncepčných dokumentov*. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=124993&TypeID=2> (prístup: 29. 3. 2021).

Do procesu schvaľovania medzinárodných dohôd a spolupráce vstupujú zastupiteľstvá a ich orgány. V prípade TTSK sú to *Komisia pre regionálny rozvoj, cestovný ruch a cezhraničnú spoluprácu* a *Rada poslancov TTSK*, ktorá je iniciatívnym, poradným a kontrolným orgánom zastupiteľstva vo vzťahu k plneniu úloh uložených zastupiteľstvom. Plní úlohy podľa rozhodnutia zastupiteľstva a zároveň plní funkciu poradného orgánu predsedu. V JMK podobnú úlohu plní *Výbor pre medziregionálne vzťahy* a *Komisia Rady pre medziregionálne vzťahy*. Priamo do plánovania medzinárodných aktivít však zahrnuté nie sú.

I keď paradiplomacia nepatrí medzi priority JMK a TTSK, jednotlivé sektorové stratégie JMK ukazujú systematickejšie plánovanie vo viacerých oblastiach už na základe analýzy existujúcich koncepčných dokumentov, čo tvorí aj dobrý základ pre ďalšiu nastavbu, a tou je systematický rozvoj medzinárodnej spolupráce. V oboch krajoch je zároveň medzinárodná spolupráce do veľkej miery odpolitizovaná, keďže kraje nadväzujú zmluvné partnerstvá a udržiavajú ich nezávisle od štátnej zahraničnej politiky. JMK sa však pri niektorých citlivých vzťahoch (Lichtenštajnsko, Rusko po anexii Krymu) snažil zabrániť politizácii partnerstva.

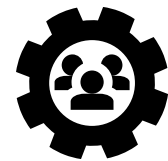
Tabuľka 3. Plánovanie medzinárodnej spolupráce Juhomoravského a Trnavského samosprávneho kraja

	Juhomoravský kraj	Trnavský samosprávny kraj
Dokumenty	Aktualizácia strategickej vízie Stratégia rozvoja Juhomoravského kraja 2020	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja TTSK 2016 — 2020
Poradný/Kontrolný orgán	Výbor pre medziregionálne vzťahy	Komisia pre regionálny rozvoj, cestovný ruch a cezhraničnú spoluprácu
	Komisia Rady pre medziregionálne vzťahy	Rada poslancov

Zdroj údajov: JMK, TTSK

3

Riadenie
medzinárodnej
spolupráce

Podobnosti

Ako bolo uvedené v prvej časti štúdie, hlavným aktérom zahraničnej spolupráce v TTSK je predseda a koordináciu zastrešuje tretí podpredseda, v prípade JMK je hlavným aktérom hajtman. Napĺňanie agendy medzinárodných vzťahov majú v TTSK na starosti *Oddelenie zahraničných vzťahov* a *Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce*, pod ktoré spadá *Referát pre cezhraničnú spoluprácu* a v JMK *Odbor vonkajších vzťahov*, ktoré sú zároveň styčnými zložkami a do medzinárodnej spolupráce zapájajú ďalšie oddelenia, ak je to potrebné. Do riadiacich procesov sú tak zapájaní zástupcovia iných organizačných útvarov, v prípade, že medzinárodná spolupráca sa týka ich sektorovej agendy, za ktorú nesú zodpovednosť.

V oboch krajoch majú dané oddelenia veľmi podobnú náplň práce (viď tabuľku 4): kontakt so zahraničnými partnermi, prípravu dohôd, projektov a návštev zahraničných delegácií a výjazdov do zahraničia či protokolárne aktivity. Rovnako vedú evidenciu regionálnych a medzinárodných zmlúv o spolupráci a informácií, ktoré s týmito aktivitami súvisia.

Rozdiely

Jedným z rozdielov oboch krajov je, že v prípade JMK má *Odbor vonkajších vzťahov* v kompetencii aj propagačné aktivity kraja, podieľa sa na popularizácii, prezentácii a medializácii, rovnako zabezpečuje i propagačné materiály.⁹

TTSK má rozdelenie agendy viac stratifikované, táto agenda sa navyše do veľkej miery delí na zahraničnú a cezhraničnú a regionálnu spoluprácu. Keďže *Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce* a *Referátom pre cezhraničnú spoluprácu* patria pod *Odbor stratégií a projektov*, v ich náplni práce nájdeme na rozdiel od JMK aj prípravu koncepčných stratégií, analýz, ale napríklad aj spolupracu s príslušnými ministerstvami pri príprave dokumentov regionálneho rozvoja.

Okrem vyššie uvedených organizačných útvarov sú pre rozvoj medzinárodných vzťahov a spolupráce TTSK dôležité aj *Krajská organizácia cestovného ruchu* (KOCR), *Krajská*

⁹ *Činnosť odborov*. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=18645&TypeID=2> (prístup: 29. 3. 2021).

24

25

inovačná rozvojová agentúra, n. o. (KIRA) a čiastočne i *Oddelenie rozvoja duálneho vzdelávania a rozvoja vzdelávania*, ktoré v rámci svojich kompetencií „koordinuje a riadi cezhraničnú spoluprácu so zamestnávateľmi a ostatnými partnermi v rámci EÚ“.¹⁰

Pri JMK neregistrujeme podobné zapojenie ďalších krajských organizácií. JMK je sčasti zriaďovateľom podobných agentúr, spomeňme napríklad *Centrálu cestovného ruchu - Južná Morava* alebo *Juhomoravské inovačné centrum*. Hoci ich aktivity sú v širšom zmysle súčasťou paradiplomacie kraja, agentúry konajú do veľkej miery nezávisle na JMK.

Ďalším rozdielom je, že pod kraj TTSK nomenklatúrne patrí Kancelária TTSK v Bruseli, ktorá slúži na zabezpečenie medzinárodných vzťahov najmä na úrovni EÚ. Kancelária bola zriadená relatívne nedávno, koncom roka 2019¹¹ a je otvorená od októbra 2020. Má však autonómia na tvorbu a vykonávanie vlastnej agendy. JMK uplatňuje iný model. Zastúpenie v Bruseli spravuje Kancelária JMK pre medziregionálnu spoluprácu, ktorú kraj zriadil ako príspevkovú organizáciu. Kancelária má okrem Bruselu na starosti aj zastúpenie kraja

¹⁰ *Smernica riadenia Úradu Trnavského samosprávneho kraja*. Trnavský samosprávny kraj, https://www.trnava-vuc.sk/data/files/3778_normativny_akt_-_export_vsetkych_el_dokumentov_-2019-10-10_11_01_47.pdf (prístup: 29. 3. 2021).

¹¹ *Záverečný účet Trnavského samosprávneho kraja za rok 2019*. Trnavský samosprávny kraj, https://www.trnava-vuc.sk/data/files/4226_zaverecny-ucet-ttsk-za-rok-2019.pdf (prístup: 29. 3. 2021).

v Chorvátsku (s dosahom na Srbsko), ktoré sa zameriava na výuku češtiny v regióne.¹² Cieľom Zastúpenie je nadviazanie spolupráce JMK s ostatnými európskymi regiónmi, propagácia kraja v zahraničí, sprostredkovanie kontaktov a poskytovanie informácií o aktuálnom dianí v európskej politike, či prezentovanie a presadzovanie záujmov kraja v inštitúciách EÚ.¹³

¹² *Naša činnosť*. Kancelária Juhomoravského kraja pre medziregionálnu spoluprácu. <https://www.kjmk.eu/cz/zadar/> (prístup: 29. 3. 2021).

¹³ *Výročná správa Juhomoravského kraja*. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=10529&TypeID=1> (prístup: 29. 3. 2021).

Tabuľka 4. Kompetencie oddelení medzinárodnej spolupráce Juhomoravského a Trnavského samosprávneho kraja

Juhomoravský kraj	Trnavský samosprávny kraj	Trnavský samosprávny kraj
Odbor vonkajších vzťahov	Oddelenie zahraničných vzťahov	Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce Referát pre cezhraničnú spoluprácu
zodpovednosť za vonkajšie a zahraničné vzťahy	protokolárne aktivity	príprava stratégií a strategických cieľov
celková koncepciu rozvoja medzinárodných vzťahov	podklady pre oficiálne rokovania predsedu /zástupcov TTSK	návrh finančného a administratívneho zabezpečenia stratégií
prijímanie zahraničných návštev	obsahová časť zahraničných aktivít	príprava programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja
organizácia medzinárodných konferencií a stretnutí	príprava regionálnych a medzinárodných dohôd o spolupráci a koordinácia aktivít	spolupráca na programových dokumentoch k čerpaní eurofondov
účasť kraja na programoch vyhlásených a podporovaných EÚ	evidencia regionálnych a medzinárodných zmlúv o spolupráci	spolupráca s ostatnými útvarmi pri tvorbe programových dokumentov
realizácia spoločenských domácich aktivít	podklady pre zahraničné delegácie /zahraničné cesty	metodika a systém riadenia regionálneho rozvoja
vytváranie a realizácia projektov projekty spolupráce	riadenie kancelárie v Bruseli	príprava materiálov pre oblasť regionálnej politiky
zaisťovanie propagačných materiálov	monitoring zahraničnej politiky EÚ (regióny)	realizácia stratégií EÚ
účasť na prezentácii a medializácii kraja		implementácia programov/projektov cezhraničnej spolupráce
agenda súvisiaca s Cenou JMK		

Zdroj údajov: JMK, TTSK

4

Partnerstvá
v medzinárodnej
spolupráci

Podobnosti

Oba kraje majú široké spektrum partnerstiev v oblasti medzinárodnej spolupráce s rôznymi regiónmi či krajinami. Prevažná väčšina je s členskými štátmi EÚ, ale nájdeme aj partnerstvá mimo Európy. Európska únia zohrala zásadnú úlohu pri formovaní medzinárodnej spolupráce, oba kraje sa zapojili napríklad do programov cezhraničnej spolupráce už počas tzv. skráteného programovacieho obdobia 2004 — 2006. Priority zahraničných partnerstiev sa do veľkej miery prekrývajú, významnými oblasťami sú cestovný ruch, podpora podnikania, regionálny rozvoj, školstvo. Drobným rozdielom v týchto témach je zameranie JMK aj na českú komunitu žijúcu v zahraničí.

Prehľad medzinárodných aktivít oboch krajov je dostupný vo Výročných správach, ktoré sú publikované každoročne na webových stránkach krajov (pozri časť 5).

Súčasťou medzinárodnej spolupráce oboch krajov je členstvo a zapájanie sa do činnosti medzinárodných regionálnych združení. Výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce alebo z členstva v medzinárodnom združení

sa podľa zákona č. 302/2001 Z. z. a Štatútu TTSK uhrádzajú z rozpočtu TTSK. Tieto výdavky sú súčasťou Záverečného účtu TTSK dostupného od roku 2002.¹⁴ V prípade JMK sú tieto výdavky súčasťou Výročných správ dostupných od roku 2010¹⁵.

¹⁴ *Záverečný účet Trnavského samosprávneho kraja za roky 2002 — 2018*. Trnavský samosprávny kraj, <https://www.trnava-vuc.sk/5584-2021.sk/zaverecny-ucet/> (prístup: 29. 3. 2021).

¹⁵ *Výročné správy Juhomoravského kraja*. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=10529&TypeID=1> (prístup: 29. 3. 2021).

30

31

Tabuľka 5. Členstvo v medzinárodných regionálnych združení Juhomoravského a Trnavského samosprávneho kraja (za rok 2019)

Juhomoravský kraj	Trnavský samosprávny kraj
PURPLE (Európska platforma periurbánnych regiónov)	Európske zoskupenie územnej spolupráce Rába-Dunaj-Váh
ERRIN (Sieť európskych regiónov pre výskum a inovácie)	Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje
Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje	

Zdroj údajov: JMK, TTSK

Rozdiely

JMK má v súčasnosti viac vyšší počet partnerstiev ako TTSK (29 verzus 18). Kým TTSK počas rokov 2001 — 2019 nadviazal partnerstvo len s jedným českým krajom, JMK má v súčasnosti partnerstvo hneď s tromi slovenskými. TTSK sa primárne zameriava na spoluprácu so susednými štátmi, JMK nadväzuje vzťahy predovšetkým mimo svojho regiónu, celkovo je to 23 z 29 partnerstiev (viď tabuľka 6). Rozdielna je aj skladba jednotlivých regiónov.

TTSK má po dvoch partnerstvách s Rakúskom a Maďarskom. Z hľadiska typu a právnej sily zmluvných vzťahov

možno uzatvorené dvojstranné zmluvy rozdeliť na dohody, memorandá a vyhlásenia: desať má charakter dohody o spolupráci, tri partnerstvá boli formalizované memorandom a dve spoločným vyhlásením, ktoré má spomedzi menovaných najnižšiu právnu silu. S maďarskými župami kraj okrem toho viažu dva dohovory o Európskom združení územnej spolupráce. JMK sa podľa skladby zameriava najmä na partnerstvá s Čínou a Ruskom (po štyroch regiónoch), až za nimi nasledujú tri slovenské partnerské regióny.

Tabuľka 6. Prehľad zmluvných vzťahov Juhomoravského a Trnavského samosprávneho kraja so zahraničnými partnermi

Juhomoravský kraj		Trnavský samosprávny kraj	
Región	Krajina	Región	Krajina
Baskické autonómne spoločenstvo	Španielsko	Autonómna pokrajina Vojvodina	Srbsko
Bjelovarsko-Bilogorská župa	Chorvátsko	Armavirská oblasť	Arménsko
Bratislavský samosprávny kraj	Slovensko	Juhomoravský kraj	Česká republika
Spolková krajina Dolné Rakúsko	Rakúsko	Kujawsko-pomorské vojvodstvo	Poľsko
Department Gers	Francúzsko	Provincia Hainan	Čínska ľudová republika
Chanty-Mansijský autonómny okruh	Ruská federácia	Región Friuli Venezia Giulia	Taliansko
Kaunaský kraj	Litva	Spolková krajina Dolné Rakúsko	Rakúsko
Leningradská oblasť	Ruská federácia	Varaždínska župa	Chorvátsko
Lichtenštajnské kniežatstvo	Lichtenštajnské kniežatstvo	Varnenská oblasť	Bulharsko
Lodžské vojvodstvo	Poľsko	Zadarská župa	Chorvátsko
Lvovská oblasť	Ukrajina	Provincia Porderone	Taliansko
Nižnonovgorodská oblasť	Ruská federácia	Spolková krajina Burgenland	Rakúsko
Oděská oblasť	Ukrajina	Východo-kazachstanská oblasť	Kazachstan
Provincia Bergamo	Taliansko	Provincia Bangka Belitung	Indonézia
Provincia Guangdong	Čínska ľudová republika	Sverdlovská oblasť	Ruská federácia
Provincia Hainan	Čínska ľudová republika	Župa Győr-Moson-Sopron*	Maďarsko
Provincia Hebei	Čínska ľudová republika	Župa Komárom-Ostrihom*	Maďarsko
Provincia Južný Kjongsang	Južná Kórea	Župa Pešť*	Maďarsko
Provincia Shaanxi	Čínska ľudová republika		
Provincia Utrecht	Holandsko		
Región Toskánsko	Taliansko		
Región Varna	Bulharsko	*EZÚS RDV - Európske zoskupenie územnej spolupráce	
Republika Tatarstán	Ruská federácia	Rába — Dunaj — Váh	
Štát Georgia	Spojené štáty americké		

32

33

Stredné Fransko	Nemecko
Šumadijský okruh	Srbsko
Trenčiansky samosprávny kraj	Slovensko
Trnavský samosprávny kraj	Slovensko
Zadarská župa	Chorvátsko

Zdroj údajov: JMK, TTSK

5

Monitoring
a vyhodnocovanie
aktivít
medzinárodnej
spolupráce

Podobne ako v druhej časti štúdie venovanej Plánovaniu medzinárodnej spolupráce, i táto časť sa zameria na podobnosti fungovania krajov. Oba kraje vypracovávajú výročné správy, v ktorých je zahrnuté aj pôsobenie krajov v oblasti medzinárodných vzťahov a cezhraničnej spolupráce. Tieto správy sú každoročne predkladané na posúdenie a schválenie do krajských zastupiteľstiev. Tieto správy však majú prevažne informatívny charakter o aktivitách v tejto oblasti, ktoré sa udiali za uplynulý rok. Len pre porovnanie, Výročná správa TTSK za rok 2019 má 77 strán, obdobný dokument JMK má dvojnásobok. V TTSK okrem zastupiteľstva kontrolnú úlohu plní Útvar hlavného kontrolóra. Postavenie hlavného kontrolóra, rozsah, pravidlá kontrolnej činnosti a jeho úlohy stanovuje zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov. Kontroly sú primárne zamerané na hospodárenie a nakladanie s majetkom, vedenie účtovníctva v súlade so zákonom o účtovníctve a zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy. JMK podobný inštitút nemá, ad hoc môže hospodárenie kraja preveriť český Národný kontrolný úrad.

TTSK pravidelne vyhodnocuje plnenie *Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja*, teda jediný relevantný dokument, ktorý obsahuje aj medzinárodné aktivity kraja. Plánovanie, ale aj vyhodnocovanie projektov Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce. Aj keď toto oddelenie vypracúva, resp. koordinuje vypracovanie správ z jednotlivých projektov, vrátane ich hodnotenia, Úrad TTSK nevypracúva hodnotiacu správu, ktorá by komplexne a pravidelne hodnotila výsledky činnosti kraja v oblasti medzinárodnej spolupráce, a nielen v oblasti cezhraničnej spolupráce.

Podobne JMK vyhodnocuje kľúčové stratégie kraja, dokonca ponúka prehľad platných strategických, programových a koncepčných dokumentov v rôznych oblastiach — doprava, školstvo, regionálny rozvoj a v jednotlivých oblastiach odkazuje na iné strategické dokumenty, akčné plány či legislatívu. V prípade *Programu rozvoja Juhomoravského kraja 2018 — 2021* je taktiež súčasťou zhodnotenie uplynulých aktivít s jasne indikovaným odpočtom cieľov, nákladových položiek na jednotlivé projekty, odporúčaniami

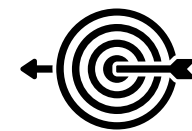
36

37

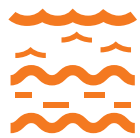
do budúcnosti¹⁶. To je jednoznačne dobrý príklad toho, ako by malo strategické plánovanie na úrovni kraja vyzerieť a je tam potenciál možnosti obdobného monitorovania na úrovni medzinárodných vzťahov.

¹⁶ *Program rozvoja Juhomoravského kraja 2018 — 2021*. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=340678&TypeID=2> (prístup: 29. 3. 2021).

6

Príklady
úspešných
aktivít

Vzhľadom na to, že v oboch krajoch chýba jednoznačná metodológia na vyhodnocovanie úspešných aktivít medzinárodných projektov, je to skôr arbitrárne hodnotenie. TTSK považuje za najúspešnejšie dva regionálne projekty v Programe spolupráce Interreg V-A:

- Lávka cez rieku Moravu vrátane prístupovej komunikácie v archeologickom parku Mikulčice — Kopčany
- Objavte Malý a Mošonský Dunaj na bicykli a na člně

Cieľom prvého projektu je zatraktívnenie kultúrneho dedičstva prostredníctvom vybudovania bezpečného prepojenia medzi Mikulčicami a Kopčanmi pre cyklistov, peších návštevníkov i miestnych obyvateľov v rámci unikátnej lokality pamiatok slovanského hradiska Veľkej Moravy spojených s počiatkami kresťanstva. Hlavnou aktivitou projektu je stavba lávky v dĺžke 143 m cez hraničnú rieku Moravu a vybudovanie nadväzujúcich prístupových komunikácií

v celkovej dĺžke 3,1 km s vyznačením 8,5 km novej cyklotrasy, ktorá sa napojí na už existujúcu infraštruktúru¹⁷.

Aktivity druhého projektu sú zamerané na dosiahnutie ucelenej cezhraničnej destinácie poskytujúcej služby v oblasti turizmu, kultúry, relaxu a športu na území medzi a pozdĺž riek Malý a Mošonský Dunaj vrátane hlavného toku Dunaja¹⁸.

¹⁷ Projekt „Lávka cez rieku Moravu vrátane prístupovej komunikácie v archeologickom parku Mikulčice — Kopčany“. Trnavský samosprávny kraj, <https://www.trnava-vuc.sk/11544-sk/projekt-lavka-cez-rieku-moravu-vratane-pristupovej-komunikacie-v-archeologickom-parku-mikulcice-kopcany/> (prístup: 29. 3. 2021).

¹⁸ Základné informácie k projektu „Objavte Malý a Mošonský Dunaj na bicykli a na člně“. Trnavský samosprávny kraj, <https://www.trnava-vuc.sk/9136-sk/zakladne-informacie-k-projektu-objavte-maly-a-mosonsky-dunaj-na-bicykli-a-na-clne/> (prístup: 29. 3. 2021).

40

41

JMK zas ako príklady dobrej praxe uvádza partnerstvá zamerané na školstvo a mimo regiónu: Lichtenštajnsko, s ktorým funguje výmena študentov so strednou školou vo Vaduze a Srbskom, kde ide o vzdelávanie zdravotného personálu. Ďalšie aktivity sú zamerané napríklad na zdieľanie skúseností podnikateľov alebo opravu kultúrnych pamiatok¹⁹.

¹⁹ Medziregionálna spolupráca. Juhomoravský kraj, <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27&TypeID=1> (prístup: 29. 3. 2021).

Zhrnutie

Cieľom tejto štúdie bolo porovnanie paradiploomatických aktivít dvoch krajov — Juhomoravského kraja v Českej republike a Trnavského samosprávneho kraja v Slovenskej republike. Oba kraje majú veľmi podobnú organizáciu a taktiež právomoci jednotlivých orgánov. Zároveň majú pomerne vysokú autonómiu pri rozvoji medzinárodných vzťahov s jednotlivými regiónmi. V TTSK sú paradiplomacia a cezhraničná spolupráca rozdelené medzi dve oddelenia, ktoré zabezpečujú implementáciu a riadenie medzinárodnej spolupráce: *Oddelenie zahraničných vzťahov* a *Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce*. V JMK agenda medzinárodnej spolupráce spadá pod *Odbor vonkajších vzťahov*. Zistenia, tohto porovnania by sa dali zhrnúť nasledovne:

- Obom krajom chýba strategické plánovanie rozvoja medzinárodných vzťahov, ktoré by bolo dlhodobé a opierať sa o koncepčné dokumenty. Samozrejme, plánovanie rozvoja medzinárodných vzťahov môže byť aj súčasťou iných dokumentov. Avšak základný strategický dokument TTSK *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja* neobsahuje komplexné hodnotenie výsledkov medzinárodnej spolupráce ako nástroja na dosahovanie rozvo-

jových cieľov. V prípade JMK sú strategické dokumenty kraja komplexnejšie, ako hlavný dokument *Stratégia rozvoja Juhomoravského kraja* i dokumenty v jednotlivých politikách kraja, no takisto chýba rozmer hodnotenia výsledkov medzinárodnej spolupráce, o ktoré by sa mohlo opierať jej ďalšie plánovanie.

- V oboch krajoch štandardnú kontrolnú funkciu medzinárodnej spolupráce plní zastupiteľstvo. JMK však na rozdiel od slovenských krajov nemá Útvár hlavného kontrolóra, ktorého postavenie, rozsah, pravidlá kontrolnej činnosti a jeho úlohy stanovuje zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov.
- V samotnom procese riadení má TTSK má podrobnejšie rozdelené výkonné právomoci, ktoré sú rozdelené medzi viacero oddelení (*Oddelenie zahraničných vzťahov*, *Oddelenie stratégií a cezhraničnej spolupráce*, *Referát pre cezhraničnú spoluprácu*) v porovnaní s JMK, ktoré má jeden *Odbor vonkajších vzťahov* a priamo oddelenú medzinárodnú a cezhraničnú spoluprácu. V prípade JMK je daný odbor zodpovedný i za propagáciu kraja.

44

45

- Oba kraje majú svoje zastúpenie v Bruseli. Kým TTSK otvorilo svoju kanceláriu len koncom roka 2020, JMK má okrem kancelárie v Bruseli ďalšiu aj na Balkáne, v Chorvátsku. JMK sa prostredníctvom tejto kancelárie zameriava i na výuku češtiny v zahraničí. Navyše, JMK neriadi kanceláriu v Bruseli priamo, cez svoj Krajský úrad, ale cez príspevkovú organizáciu, ktorá spravuje aj zastúpenie kraja na Balkáne.
- V prípade partnerstiev s ostatnými regiónmi je rozdiel významný. JMK nadväzuje rádo o polovicu viac partnerstiev a zameriava sa na štáty mimo strednej Európy, predovšetkým na regióny Ruskej federácie a Čínskej ľudovej republiky. TTSK sa naopak sústreďuje na spoluprácu s regiónmi susediacich krajín, a to najmä Maďarska.

